

دانش آموزان معمار

جلسه روز یکشنبه ساعت ۹:۳۰ بود. ما نیز اطلاعاتی را که جمع‌آوری کرده بودیم، همراه خود آوردیم. کمی از این که در جلسه حضور داشته باشیم، رعب و وحشت داشتیم، چرا که تاکنون در مدرسه جلسه‌ای به این حد جدی که معماران و مدیران حاضر باشند و دانش‌آموزان نیز آزادانه حق صحبت کردن داشته باشند، نداشتیم. البته همیشه در مدرسه ما برنامه‌های جمعی و گروهی بود، اما امروز احساس دیگری نسبت به جلسات دیگر و یا برنامه‌های دیگر داشتیم. به هر حال، آقای معمار نقشه‌هایی برای طراحی حیاط ما کشیده بود و آن‌ها را روی اسلاید به همه نشان داد.

آن چه گذشت

تیم معماری با سه دانش آموز، یک معمار متخصص در زمینه فضاهای آموزشی و مدیران مجتمع آموزشی اعم از ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان، تشکیل شد. قرار بود این تیم به صورت کاملاً تخصصی، مشکلات مربوط به حیاط مدرسه را بررسی کند تا بتواند برای آن در بلند مدت، طراحی خوبی ارائه دهد و آن را در مدرسه به بهترین نحو اجرا کند. امروز نتیجه این جلسه و آن چه را بحث شد از زبان سرگروه دانش‌آموزان ادامه می‌دهیم.

عکس: حسین بوسر

ایشان می‌گفت از این به بعد هرگونه طراحی و اجرای مسائل معماری مدرسه از سوی مدیران، ممنوع است و توضیح داد که اگر قرار باشد شما در این حوزه بتوانید نظر دهید، پس بنده نیز این اجازه را به خود می‌دهم که در شیوه کلاس‌داری شما دخالت کنم و راجع به روش تدریستان نظر دهم. البته مدیران مدرسه ما اصلاً از این نحوه برخورد لذت نبردند، ولی من احساس کردم حرفش کاملاً منطقی است. ایشان در عین حال که کار طراحی توسط هر کسی را ممنوع کرده بود، با کارهای هم‌شکل و هم‌تیپ نیز کاملاً مخالف بود. می‌گفت چرا سازمان نوسازی مدارس، برای تمام مدارس در تمام نقاط ایران که اقلیم‌های متفاوتی دارند، از یک طرح و یا حتی چند طرح خاص پیروی و آن را اجرا می‌کند. بسیاری از مدارس روستایی، شبیه به مدارس شهری هستند و این نشان می‌دهد که معماران طراح و یا اجراکننده، به تفاوت‌های شهر یا روستا واقف نیستند که مدارس روستایی را به همان زشتی مدارس شهری می‌سازند. ایشان می‌گفت، متأسفانه سازمان نوسازی مدارس حتی به مدارس اجازه نمی‌دهد که سنگ‌دیواره راهرو و یا رنگ کلاس‌هایشان را انتخاب کنند. به این دلیل که رنگ‌ها باید از یک جای خاص و از یک کارخانه خاص خریداری شود. این طرز تفکر کاملاً اشتباه است و ما را به سوی تمرکزگرایی می‌کشاند. کما این که معماری تمام ساختمان‌های ما به این سمت کشیده شده است. بعد از این صحبت‌ها، مدیران خوش حال شدند و به آقای معمار گفتند، پس شما نیز با ما موافق هستید که باید تمرکززدایی کنیم و باید قادر باشیم در حوزه طراحی مدرسه، خودمان نظر دهیم و سنگ‌های زشت راهرو و یا کف آن را عوض کنیم و غیره...

آقای معمار گفت بله! بنده به طور کلی با نوسازی و مرمت مدرسه‌ها موافق هستم. اما نه به دست شما مدیران و همکارانتان! بلکه به دست افراد مجرب و نه به دست هر معمار یا مهندسی، بلکه دقیقاً به دست آن کسانی که مسائل آموزشی و مدرسه‌ای را می‌دانند و سال‌ها در زمینه مشکلات معماری تحقیق کرده‌اند و به راه‌حل‌های مناسب و با چشم‌اندازی برای مدارس فردا نیز رسیده باشند. این طور نباشد که هر معمار یا مهندسی بتواند در حوزه آموزشی و معماری مدرسه نظر دهد و کارش را طراحی و اجرا کند. این بسیار اشتباه است. حال آن‌که در بسیاری از کشورهای پیشرفته دنیا، معماری مدرسه را به دست هر کسی نمی‌سپارند و دقیقاً به دست معماری می‌سپارند که سال‌ها با معلمان، مدیران و بچه‌ها نشست و برخاست کرده است و روش‌های تدریس قدیم و جدید و روش‌های تدریس کنونی را به خوبی می‌داند و متوجه است که معلم در محیط آموزشی چگونه با دانش‌آموز خود تعامل می‌کند و هر یک، از نظر معماری چه نیازهایی دارد. طراحی مدرسه و یا بازسازی آن، کاری نیست که حاصل یک فکر و یک اندیشه باشد. اگر مدرسه‌ای طراحی را فقط وظیفه معمار بداند، بسیار به خطا رفته است. چرا که طراحی فضاهای مدرسه، کاری گروهی است و به تلاش و کار فشرده، همراه با آگاهی از علوم روز دنیا و اشراف به مسائل معماری کشور و نیازهای آموزشی آن محتاج است. در هر حال، من در این جا آمده‌ام که این مسائل

را برای شما روشن کنم. به همین دلیل، در گروه کاری‌ام از شما به عنوان مدیر و معلمان و از شاگردان به عنوان طراحان کوچک درخواست کردم این‌جا حضور داشته باشند و مرا در کار طراحی کمک کنند. این بچه‌ها بهتر از هر کس دیگری به مسائل معماری مدرسه‌شان واقف هستند و ما «معماران» باید خواسته‌های معماری را از اعمال و رفتار آنان در محیط‌های یادگیری کشف کنیم و آن را در طراحی‌های آینده و یا در مرمت و بازسازی مدرسه به کار بندیم.

و اما کار طراحی حیاط

* همیشه سعی کنید حداقل شش ماه روی کار طراحی تأمل و آن را در بازه‌های مختلف اجرا کنید.

* خط‌کشی‌های مدرسه را پاک کنید. و اگر نیروهای آموزشی مدرسه مایل بودند با بچه‌ها صحبت کنند، می‌توانند از سالن اجتماعات و یا سالن نمازخانه بهره بگیرند.

* زمین‌های ورزشی را در قسمت‌هایی از حیاط، با کف‌پوش مناسب تعمیر و آسفالت آن را حذف کنید.

* بخشی از باغچه حیاط را به بچه‌ها دهید تا خودشان با مدیریت معلم علوم، گیاهانی را بکارند و پرورش دهند.

* آب روشویی‌ها، آب‌خوری‌ها و آبدارخانه مدرسه را به مسیر خاصی هدایت کنید و به بچه‌ها آموزش دهید با فناوری نانو، دستگاه‌های کوچک تصفیه درست کنند و از آن آب برای مصارف باغبانی و یا دیگر کارها استفاده کنند.

* سعی کنید در طبقه اول، یک لابی کوچک و مرتب مشرف به حیاط طراحی شود تا والدین بتوانند در آن‌جا بنشینند و بچه‌های خود را در حین فعالیت‌های آموزشی تماشا کنند و اگر لازم بود، جلساتی را با مدیر و معلمان داشته باشند.

* نمای مدرسه را مرمت کنید. شیشه‌های پنجره کلاس‌ها را از حالت مات درآوردید و اجازه دهید بچه‌ها در نور آفتاب و مناظر طبیعی مدرسه غرق شوند.

* دیوارهای صخره‌ای که بچه‌ها دوست دارند بسازند تا از آن لذت ببرند. مسابقات فعالی نیز با آن‌ها برگزار کنید.

* برای پنجره‌ها سایه‌بان‌های زیبا طراحی کنید تا جلوی آفتاب شدید را بگیرید. در ضمن از نور نیز به اندازه کافی بهره ببرید.

* به عنوان معمار همیشه می‌گوییم، از ابتدا درست طراحی کنید تا در سال‌های بعد نیاز به مرمت نداشته باشید. چه بسا طراحی‌های اشتباه و بدون فکر، باعث بروز مشکلات زیادی در مدرسه شود که با چندین بار مرمت نیز برطرف نخواهد شد.

وقتی آقای معمار این پیشنهادها را به عوامل آموزشی مدرسه می‌دادند، من بسیار خوش‌حال بودم. باورم نمی‌شد که به خاطر مرمت حیاط، کلی مطلب راجع به نانو تکنولوژی، تصفیه آب، باغبانی، بهبود کارهای گروهی، ارتباط صمیمی بیشتر والدین با مدرسه، آسایش بیشتر بچه‌ها در مدرسه و از همه مهم‌تر شادابی مورد انتظار مدیران در مدرسه، به دست آورم. خیلی دوست دارم فرایند اجرای کار مرمت حیاط در تابستان سالی که پیش رو داریم، بسیار زود شروع شود و من بتوانم از نزدیک شاهد تغییرات بسیار مثبت آن باشم.

طراحی فضاهای مدرسه
کاری گروهی است و به
تلاش و کار فشرده، همراه
با آگاهی از علوم روز دنیا و
اشراف به مسائل معماری
کشور و نیازهای آموزشی
آن محتاج است